

Канд. екон. наук Дзяд О. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ДО ЄДИНОГО ЦИФРОВОГО РИНКУ ЄС

Створення Єдиного цифрового ринку ЄС було започатковано у 2015 р. з прийняттям Цифрової стратегії ЄС. Включення цифрового ринку в архітектуру єдиного ринку ЄС ставило за мету забезпечити економічне зростання та прискорити інновації. Сучасні наукові дослідження єдиного ринку ЄС сконцентровані на його ролі для стимулювання цифрової економіки та цифрового суспільства, питаннях розвитку електронної комерції, наданні цифрових послуг, «зеленого» та «цифрового» переходів. У грудні 2020 р. Європейська Комісія оновила законодавство та презентувала пакет цифрових послуг, спрямований на краще управління цифровим середовищем і цифровими послугами, включаючи платформи соціальних мереж. До складу пакету входять: Закон про цифрові послуги (DSA), Закон про цифрові ринки (DMA), Закон про дані, Закон про управління даними, Закон про штучний інтелект. ЄС запроваджує цифрову стратегію (Digital Compass 2030: the European way for the Digital Decade, 2021), спрямовану на розвиток цифрових навичок, цифрову трансформацію бізнесу, розвиток безпечної та стійкої інфраструктури, цифровізацію державного управління [1].

Сучасний погляд ЄС на єдиний цифровий ринок базується на усуненні бар'єрів, з якими стикаються громадяни та підприємства під час використання онлайн-інструментів, створенні нових можливостей для бізнесу та сприятливого середовища для розвитку цифрових послуг. Завдання цифрового ринку ЄС полягає у тому, щоб створити простір для вільного руху товарів, послуг, людей та даних. Основу ринку формують три стовпи: 1) покращений доступ для споживачів та підприємств до товарів та послуг через Інтернет в Європі; 2) створення належних умов для розвитку цифрових мереж та послуг; 3) максимізація потенціалу зростання європейської цифрової економіки [2]. Усунення ключових відмінностей

між онлайн- та офлайн-послугами та подолання бар'єрів для транскордонної онлайн-комерційної діяльності у межах першого стовпа забезпечує доступ на ринок електронної комерції, доставки, врегулювання питань геоблокування, авторських прав та НДС [2]. Підтримка високошвидкісної, надійної інфраструктури та контент-послуг у межах другого стовпа цифрового ринку передбачає створення конкурентного середовища для сфери телекомунікацій та медіа, функціонування онлайн-платформ, захист персональних даних. Інвестиції в інфраструктуру ІКТ та нові технології, такі як хмарні обчислення чи великі дані, належної цифрової інклюзивності та навичок, а також досліджень та інновацій, спрямованих на підвищення індустріальної конкуренції, покращення надання послуг громадянам, у рамках третьої опори цифрового ринку, забезпечують функціонування цифрового ринку [2]. Щорічний внесок цифрового ринку у розвиток економіки ЄС оцінюється у 415 млрд євро, створення сотні тисяч нових робочих місць, розвиток освіти, підвищення конкурентоспроможності компаній, протидії змінам клімату. Інтеграція України до єдиного цифрового ринку ЄС передбачає адаптацію національного законодавства до європейського задля створення єдиного цифрового середовища. Ключовими питаннями наближення виступають: регуляторне зближення в сферах електронних комунікацій, довірчих послуг та кібербезпеки; зниження бар'єрів для транскордонної цифрової торгівлі між Україною та ЄС; розвиток цифрових навичок та інфраструктури відповідно до європейських стандартів. Позитивні зрушення у питаннях цифровізації пов'язані із створенням у 2019 р. Міністерства цифрової трансформації України, завдання якого – формування та реалізація державної політики у сфері цифровізації, відкритих даних та електронних послуг.

За даними інституту економічних досліджень та політичних консультацій на кінець 2023 р. «цифрові *acquis*» формували 499 правових актів ЄС, причому в Україні 74% (371 акти) – не потребують імплементації, 5,8% (29) – повністю імплементовані, 19,8% (99 актів) – підлягають імплементації (з яких 52% знаходяться у процесі імплементації) [3]. Певний прогрес у формуванні регуляторного

середовища пов'язаний із прийняттям законів «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» (2021), законів про медіа, про цифровий контент, послуги та доступний роумінг з ЄС. Потребують доопрацювання законопроект про захист персональних даних відповідно до Регламенту ЄС (GDPR), оновлення законодавства про кібербезпеку, гармонізації законодавства про штучний інтелект AI Act, підписання Угоди про взаємне визнання електронних довірчих послуг з ЄС.

Затвердження Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України до 2030 р. (WINWIN, 2024) передбачає перетворення нашої країни у державу-лідера у сфері технологій та інновацій. Розширення міжнародного партнерства України з ЄС відбувається відповідно до Меморандуму про співпрацю між Мінекономіки України та проектом EU4DigitalUA, програм EU4DigitalUA, Горизонт Європа та Цифрова Європа (Digital Europe Programme). Підтримку інновацій, стартапів та цифрової економіки надають Український фонд стартапів (USF), цифрові платформи «Дія.City», «Дія.Бізнес». Оцінка прогресу приєднання України до цифрового середовища здійснюватиметься на основі методології DESI.

Аналіз розвитку цифрової сфери України свідчить про позитивні зрушення з окремих питань. Так, використання інтернету в Україні у 2022 р. становило 90% (у країнах ЄС – 92%). За даними Держслужби статистики на початок 2022 р. 85% українських компаній мали доступ до широкосмугового інтернету. Середня швидкість мобільного інтернету становила 24,74 Мбіт/с, що нижче середньосвітового показника у 1,7 рази, натомість фіксованого інтернету перевищувала майже у 1,6 разів середньосвітовий показник (42,3Мбіт/с) та становила 66,88 Мбіт/с. За даними Міжнародного союзу електрозв'язку мобільним інтернетом користуються 80,1% населення, фіксованим – 18,3%, що в цілому не знімає питання розвитку інфраструктури цифрового ринку. Три провідні мобільних оператори (Kyivstar, Vodafone, Lifecell) з 2020 р. розширили мережі 4G LTE-900, як результат – технологія 4G покриває 92% населення України. На фоні активних

воєнних дій, кібератак, перебоїв з енергопостачанням подальший розвиток інтернет-технологій буде пов'язаний із відновленням цифрової інфраструктури. Пріоритетним завданням створення цифрового простору є розвиток цифрової інфраструктури та технологій. На його реалізацію спрямовані Національна програма розширення 4G/5G, розвиток цифрових державних сервісів («Дія»), кібербезпека та стійкість мереж. Обсяги електронної комерції в Україні до початку повномасштабного вторгнення постійно зростали: з 1394 млн дол США у 2018 р. до 3004 млн дол США у 2021р. За прогнозами, обсяги електронної комерції в Україні вже у 2025 р. перевищать довоєнні показники та у 2027 р. становитимуть 4817 млн дол США. Частка електронної торгівлі в Україні у 2022 р. становила 57% натомість у ЄС – 76%. Тільки 5% українських підприємств були орієнтовані на он-лайн продажі, що становило 5,3% від загальної суми продажів, для ЄС показники становили відповідно 22,8% та 17,6% у 2022 р. Тільки 3,9% українських компаній здійснювали продажі через веб-сайти чи мобільні додатки та 2,5% – через маркетплейси, що у 4,2 та 3,4 рази менше відповідних показників у ЄС. Одним з проблемних питань інтеграції до єдиного цифрового ринку є розвиток цифрових навичок у дорослого населення. У Європейському цифровому компасі до 2030 р. зазначено, що 80% населення матимуть базові цифрові навички. За інформацією Мінцифри у 2023 р. в Україні частка населення із базовими цифровими навичками становила 21,6%, вище базових – 38%, тобто значно менше цільового показника ЄС. Для підвищення цифрової грамотності в Україні «запущена» Рамка цифрової компетентності (2021), портал «Дія. Цифрова освіта» (2020).

Перспективи інтеграції України до цифрового ринку ЄС будуть пов'язані із покращенням доступу бізнесу та споживачів до цифрових послуг, розвитком цифрової інфраструктури та цифрової економіки. Практичні кроки передбачають підготовку та запровадження технології 5G, гармонізацією законодавства про штучний інтелект, оновлення законодавства про захист персональних даних, кібербезпеку, укладання угоди про взаємне визнання електронних довірчих

послуг з ЄС, завершенням інтеграції до європейської роумінгової зони. Запровадження методології DESI дозволить оцінити прогрес України на шляху приєднання до цифрового середовища ЄС.

Список використаних джерел:

1. 2030 Digital Compass: the European way for the Digital Decade.: European Commission, 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0118>.
2. Кульчицький І., Ночвай В., Олексюк Л., Приходько О., Корявець М. Інтеграція України до Єдиного цифрового ринку Європейського Союзу: виклики, можливості та бар'єри. Доповідь УС ПГС Україна-ЄС, 2023. URL: https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/digital_single_market_ua_side_uk.docx.
3. Бетлій О., Бутін А., Кравчук В., Юхименко Ю. Прогрес України в інтеграції до ринку послуг ЄС. ІЕД, 13.02.2025. URL: <https://www.slideshare.net/slideshow/ss-a4f6/275786319>.

Канд. екон. наук Дон О. Д., Васюченко А. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**УКРАЇНА В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ
В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ**

У сучасному світі міжнародна торгівля послугами відіграє важливу роль у забезпеченні економічного зростання та розвитку міжнародного партнерства. Проте глобальна нестабільність, яка спричинена переважно політичними, економічними та фінансовими кризами, створює серйозні перешкоди для її подальшого розширення. Новітні й непередбачувані виклики, пов'язані з геополітичними ризиками та геоекономічними потрясіннями, ускладнюють умови ведення бізнесу, суттєво змінюють динаміку і структуру світової торгівлі товарами і послугами. Україна має значні можливості для розвитку експорту послуг на міжнародному рівні. Це зумовлено рядом ключових факторів: високим рівнем кваліфікації робочої сили, вигідним географічним розташуванням та достатньо розвиненою інфраструктурою. Основні сегменти експорту включають транспортні, інформаційно-технологічні, професійні та ділові послуги. Попри зростаючий